

به نام خدا

نہدید نرم شیطان از منظر قرآن

تالیف

دکتر عبدالعلی شکر

عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

سرشناسه	۴: شکر، عبدالعلی، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	تهدید نرم شیطان از منظر قرآن / تالیف عبدالعلی شکر.
مشخصات نشر	شیراز: کوشامهر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۰۰ص.
شابک	978-964-974-164-2
وضعیت فهرست نویسی	۵: فبیا
یادداشت	۶: کتابنامه.
موضوع	شیطان -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	وسوسه (اسلام)
موضوع	شیطان
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۳ ش ۸ ش ۹ / BP۱۰۴
رده‌بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۱۹۴۸۸

انتشارات کوشامهر

دکتر نشر بخش کتاب‌های دانشگاهی

ناشر برگزیده‌ی سال‌های ۸۱ تا ۸۰ خادم نشر برگزیده‌ی سال‌های ۷۷ و ۸۳

شیراز، بلوار کریم خان زند، پلاک ۳۳، پلاک ۳۳

تلفن: ۳۲۳۰۳۷۹۸

انتشارات کوشامهر

تهدید نرم شیطان از منظر قرآن

تألیف: دکتر عبدالعلی شکر

ناشر: کوشامهر

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ: واصف

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۴-۱۶۴-۲

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۹
مقدمه	۱۱
فصل اول: مفروضات اساسی	۱۳
جنگ سخت	۱۵
جنگ نرم	۱۵
تهدید نرم	۱۷
تهدید سخت	۱۷
قدرت سخت	۱۷
قدرت نرم	۱۸
تاریخچه	۱۸
تهدید نرم شیطان	۲۳
ابلیس و شیطان	۲۳
تفاوت شیطان و ابلیس	۳۶
جدول تفاوت‌های ابلیس و شیطان	۳۷
فصل دوم: اهداف تهدید نرم شیطان	۳۹

۳۱	ناسپاسی
۳۴	کفر
۳۸	براندازی
۴۰	ایجاد فساد و ترویج فحشا و منکر
۴۴	گرایش دادن به طاغوت
۴۹	فصل سوم: ابعاد تهدید نرم شیطان
۵۲	مؤلفه های تهدید نرم شیطان در ابعاد نظری و عملی
۵۳	فصل چهارم: شاخص های تهدید نرم شیطان
۵۵	الف) بُعد نظری (مؤلفه شرک)
۵۵	پذیرش سلطه شیطان
۵۹	هواپرستی
۶۳	جدول عواقب هواپرستی
۶۴	پرستش شیطان
۶۵	دوری از عبادت خدا
۶۷	ب) بُعد نظری (مؤلفه کفر و ناسپاسی)
۶۷	اعلام بیزاری از کفر انسان
۶۷	کفر پیشین ابلیس
۶۹	پیشگویی از ناسپاسی بندگان
۶۹	ج) بُعد عملی (مؤلفه تکبر و خود پسندی)

۶۹	سجده نکردن در مقابل آدم
۷۲	برتر دانستن ماده خلقت خود
۷۷	(د) بُعد عملی (حسادت)
۷۷	سعی در هبوط و بیرون راندن آدم و حوا از بهشت
۸۰	مخالفت با مقام خلافت آدم
۸۳	جدول ابعاد، ولفه‌ها و شاخص‌ها
۸۵	فصل پنجم: ابزارهای تهدید نرم شیطان
۸۷	نفس اماره
۹۱	جدول تهدیدات چهارده‌گانه نفس از زبان امام سجاده علیه السلام
۹۳	جدول تهدیدات هفتگانه شیطان از زبان امام سجاده علیه السلام
۹۳	اختیار انسان
۹۹	فصل ششم: روش‌های تهدید نرم شیطان
۱۰۱	وسوسه
۱۰۹	اغفال و اغوا
۱۱۴	فریب و وعده دروغ
۱۱۷	تسویل
۱۱۹	تزیین
۱۲۷	تمنیه

۱۳۰		نجاوا
۱۳۰		انواع نجوی
۱۳۴		سبب نزول آیه نجوی
۱۳۶		ایجاد فراموشی
۱۴۶		ایجاد دشمنی
۱۵۰		فساد انگیزی گام به گام
۱۵۳		ترساندن
۱۵۶		تهاجم ده جانبه
۱۶۱		شکل دیگر تهاجم ده جانبه شیطان در کلام خداوند
۱۶۳		الف: هجمه تبلیغاتی
۱۶۴		ب: تهاجم نظامی
۱۶۴		ج: تخریب اقتصادی و انسانی
۱۶۵		د: جنگ روانی
۱۶۷		جدول روش های تهدید نرم شیطان
۱۶۹		فصل هفتم: راه های مقابله با تهدیدات شیطان
۱۷۱		توبه
۱۷۳		ذکر و یاد خداوند
۱۷۷		دعا و تضرع
۱۷۹		تقوا و خلوص

۱۸۱	 استعاده
۱۸۴	 توکل
۱۸۶	 خلاصه مباحث در قالب نمودار:
۱۸۶	 نمودار تهدید نرم شیطان:
۱۸۷	 نمودار اهداف، ابزار و روش‌های تهدید نرم شیطان:
۱۸۷	 نمودار راه‌کار، ای مقابله با تهدید نرم شیطان:
۱۸۸	 نتیجه بحث
۱۹۱	 فهرست منابع
۱۹۱	 منابع عربی و فارسی
۱۹۹	 منابع انگلیسی

پیش‌گفتار

همیشه تهدیدات بر علیه انسان شکل خشونت ندارد؛ بلکه به عکس، تجربه نشان داده است که در قالب دوستی، دشمنی کردن و با ابراز خیرخواهی، خیانت کردن، موفقیت بیشتری بر دشمنان به ارمغان می‌آورد، بدون این که هزینه مالی و جانی در این مسیر صرف شود. ولیر مونیودی که از این شیوه بهره جست، ابلیس بود. دشمنی و کینه‌ورزی ابلیس از حسادت او نسبت به مقام والای آدم که از طرف خداوند به او داده شد، سرچشمه می‌گیرد. او که متکرانه از دستور الهی سرپیچی نمود و مورد لعن خداوند قرار گرفت، مهلتی از خداوند درخواست کرد و بر تهدید انتقام جویانه از فرزندان آدم، قسم یاد کرد. شیطان گرچه بر انسان سلطه ندارد، اما از ابزارهایی مانند نفس اماره و اختیار انسان استفاده کرده و با شیوه‌هایی همچون وسوسه، نیرنگ، وعده‌های دروغ، تفرقه افکنی، زیبا نمایی زشتی‌ها، انفعال ایجاد فراموشی، فساد انگیزی و مانند آن، آدمیان را به سمت مقاصد شوم و پلید خود فراخوانده تا فرزندان آدم را به سوی نابودی و آتش سوزان جهنم سوق دهد. اما بر مبنای کتاب هدایت الهی، برای مقابله با این تهدید آخرت سوز، انسان مومن و با تقوا به هنگام مواجهه با دغل‌ها و وسوسه‌های شیطانی، اگر به خدا پناهنده شود و بر او توکل نماید، از شر او ایمن خواهد بود.

این مجموعه که با عنوان «تهدید نرم شیطان از منظر قرآن» تنظیم شده است، حاصل بررسی آیات شریفه قرآن در خصوص ماهیت ابلیس و شیطان و همچنین معرفی نقشه‌های آنان در گمراه سازی انسان‌هاست که با دقت نظر و استناد به آثار قرآن پژوهان و مفسرین برجسته شیعه و سنی، فراهم شده است.

هدف از نگارش این اثر که تنها با عنایت الهی میسر گشته است، آشنایی بیشتر و عمیق‌تر خواننده نسبت به شیطان و نحوه رفتار او با انسان‌هاست. پر واضح است که در مواجهه با خطرناک‌ترین دشمن، لازم است ابتدا ماهیت، ویژگی‌های بارز، میزان توانمندی او شناخت. همچنین باید از اهداف، ابزار، شیوه‌های اعمال دشمنی و برنامه‌های عملیات او آشنا شد تا زمینه برای مقابله جدی و پیروزمندانه با وی فراهم گردد.

برای این منظور ابتدا به معرفی ابلیس و شیطان پرداخته و سپس اهداف این دشمنان از منظر قرآن تبیین شده است. در ادامه، روش‌ها و ابزارهای تهدید شیطان در رسیدن به هدف خود، با عنایت به آیات شریفه معرفی شده است. در پایان راهکارهایی که قرآن کریم برای پیشگیری، مسوئیت و هابی از این خطر ارایه می‌کند، به بحث گذاشته شده است. به این امید که با عنایت خدا تعالی و توکل بر او، این توفیق را پیدا کنیم تا در دام دشمن قسم خورده گرفتار نشیریم.

عبدالعلی شکر

عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

مقدمه

دهشتناک‌ترین تهدید نرم که تا کنون و برای همیشه، بشریت را آماج حملات خود قرار داده و خوانند دارد. تهدیدات ابلیس و شیطان است؛ زیرا اولاً آغاز تهدید شیطان همزمان با آغاز خلقت انسان است. زمانی که خداوند انسان را آفرید و به ملائکه دستور داد تا در مقابل او سجده کنند ابلیس متمرّد این فرمان بود:

«فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعَا لَهُ سَاجِدًا فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ» (ص: ۷۲ - ۷۴)؛ «پس چون ساخت کالبد او را کامل کردم و از روح خود (از موجود زنده بالذات و زندگی بخش مخلوق و منسوب به خود) در آن دمیدم پس همگی سجده کنان در برابر او در افتید. پس فرشتگان همگی یکسره سجده کردند، مگر ابلیس که تکبر ورزید و پس از آن از کافران بود».

او پس از آن که متکبرانه از اطاعت حق نسبت به سجده در برابر آدم سرپیچی کرد و مورد خشم و لعن خداوند قرار گرفت، از روی خودخواهی، انتقام جویی و حسادت نسبت به آدم و فرزندانش، تصمیم گرفت که به گمراه کردن انسان‌ها به جز بندگان مخلص خدا که در توان او نیست، اقدام کند (اعراف: ۱۶ - ۱۷؛ حجر: ۳۹؛ اسراء: ۶۲؛ ص: ۸۲).

ثانیاً ابلیس بر تهدید خود، به عزت خداوند قسم یاد کرده است: «قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ» (ص: ۸۲)؛ «گفت: به عزت تو سوگند که همگی آن‌ها را (نسل آدم را تا انقراضشان) اغوا نموده و گمراه خواهم کرد». این نشان می‌دهد که شیطان در این تهدید، بسیار جدی است. تاریخ عملکرد او تا کنون نیز همین را نشان می‌دهد که به برخی از آنها اشاره خواهد شد.

ثالثاً این تهدید تا پایان عمر انسان و حتی تا قیامت ادامه دارد. شیطان پس از رانده شدن، از خداوند درخواست کرد که تا روز قیامت به او مهلت دهد و البته خداوند تا وقت حینم به او مهلت داد: «قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ» (ص: ۷۹ - ۸۱)؛ «گفت: ای پروردگار من! پس مرا تا روزی که [انسان‌ها] برانگیخته شوند، مهلت ده. [خداوند] فرمود: حتماً تو از مهلت یافتگانی تا روز و وقت معلوم». مفسرین در این که وقت معلوم چه زمانی است اختلاف دارند؛ برخی پایان این جهان و برخی تا قیامت احتمال داده‌اند (مکارم شیرازی و دیگران، ۱۳۷۴، ج ۱۹، ص ۳۴۴).

بنابر این تهدید شیطان از ابتدای خلقت انسان تا پایان این جهان با جدیت ادامه دارد. به همین جهت در مقام دفاع از این تهدید، ضرورت دارد که نوع، ابزار، اهداف و شیوه‌های تهدید شیطان را با مراجعه به وحی الهی شناخت تا از خسران غیر قابل جبران، یعنی از دست دادن سعادت دنیا و آخرت، رهایی یافت.